

2023-02-03

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2023–00049

Våga visas observationer år 2022

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Varje termin genomförs observationer av externa pedagoger och rektorer verksamma i någon av Nackas samverkanskommuner inom ramen för utvärderingssamarbetet Våga visa. Under år 2022 har totalt fyra observationer av grundskolor genomförts, två fristående och två kommunala. Vid två av dessa är observatörernas bedömningar av kvaliteten sammantaget så höga att skolorna utgör goda exempel enligt Våga visas kriterier för detta. Vid tre av de observerade skolorna har även fritidshemmets undervisning bedömts och i samtliga fall har fritidshemmet fått mycket höga bedömningar av kvaliteten och även framhållits som en stark sida vid skolorna.

Observatörernas bedömningar av skolornas kvalitet varierar som mest inom målområdet Styrning och ledning, medan samtliga observerade skolor har bedömts likartat och fått mycket höga bedömningar för god kvalitet inom målområdet Normer och värden.

Ärendet

I detta ärende redovisas resultaten från 2022 års Våga visa-observationer i Nacka kommun. Totalt fyra grundskolor har observerats (se tabell 1), två fristående och två kommunala. De fyra observationsrapporter som ligger till grund för detta ärende har tidigare redovisats till utbildningsnämnden innan de publicerats i Jämföraren (UBN 2022–00161 och UBN 2022-00223).

Syftet med observationerna är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola. Tillsammans med kunskaps- och enkätresultat och annan statistik kan den här typen av kvalitativa undersökningar bidra till en sammantaget bättre helhetsbild av förskolans respektive skolans kvalitet och tillhandahålla relevant underlag för rektorerna i deras arbete med att utveckla verksamheternas kvalitet. Utifrån resultaten av observationerna för ett enskilt år kan dock antalet observerade enheter vara så få att det är svårt att dra generella slutsatser på kommunnivå för skolformen. Så är fallet år 2022 med enbart fyra observerade grundskolor.

Dessa observationer är de första som kunnat genomföras sedan pandemins start i början av år 2020. Tillgången till erfarna observatörer vid samverkanskommunerna har varit begränsad vilket medfört att inga observationer har kunnat genomföras av förskolan i Nacka.

Vilka enheter som observeras väljs utifrån rullande schema, det vill säga efter hur lång tid som gått sedan senaste observation. Därutöver påverkar tillgången på observatörer det slutliga urvalet.

Tabell 1 Grundskolor med Våga visa-observation år 2022

Skola	Huvudman	Årskurser	Antal elever	Observation
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	Fristående	4-9	345	Vecka 18, 2022
Älta skola	Kommunal	F-6	526	Vecka 18, 2022
Boo Gårds skola	Kommunal	F-8	725	Vecka 42, 2022
Noblaskolan Nacka strand	Fristående	F-3	91	Vecka 43, 2022

Bakgrund

Våga visa är ett kommunalt utvärderingssamarbete som pågått i över 20 år och omfattar såväl fristående som kommunala förskolor och skolor verksamma i medlemskommunerna. Förutom observationer av externa pedagoger består Våga visa av den årliga enkäten till elever och vårdnadshavare samt ett självvärderingsverktyg som är frivilligt för enheterna att använda sig av inför en observation. När det gäller den del som avser observationer ingår för närvarande Nacka, Sollentuna och Upplands Väsby kommun i samarbetet, medan ytterligare fem kommuner samverkar om enkäten.

Observatörerna skriver fram sina bedömningar i en observationsrapport för varje enhet. För att observationerna ska vara till stöd för verksamhetsledningen i deras systematiska kvalitetsarbete identifierar observatörerna alltid två till tre starka sidor respektive utvecklingsområden, som tas upp i rapporten. För varje målområde sammanfattar observatörerna också sina bedömningar utifrån en fyrgradig skala, där 1,0 är lägst och motsvarar stora brister i kvaliteten, 2,0 motsvarar mindre god kvalitet, 3,0 god kvalitet och 4,0 mycket god kvalitet. Mer information om metoden framgår av bilagan.

Observatörernas bedömningar år 2022

Resultaten från 2022 års observationer är sammanställda i tabell 2. Två av skolorna har sammantaget så höga bedömningar att de utgör goda exempel enligt Våga visis kriterier. Det innebär att de har nått upp till bedömningen 3,5 inom ett målområde och minst 3,0 inom alla övriga målområden. Detta har Boo Gårds skola och Kunskapsskolan Saltsjöbaden uppnått med god marginal.

Tabell 2 Observatörernas bedömningar år 2022, per målområde och enhet

Bedömda målområden	Vårterminen 2022		Höstterminen 2022		År 2022
	Älta skola (F-6)	Kunskapsskolan Saltjöbaden (åk 4-9)	Boo Gårds skola* (F-8)	Noblaskolan Nacka strand (F-3)	Genomsnittlig bedömning
Normer och värden	3,0	3,5	3,5	3,5	3,4
Kunskaper	2,8	3,0	3,7	2,9	3,1
Ansvar och inflytande för elever	3,2	3,4	3,5	2,8	3,2
Styrning och ledning	3,0	3,4	3,8	2,2	3,1
Bedömning och betyg	3,0	3,6	3,5	2,7	3,2
Genomsnittlig bedömning exkl fritidshem	3,0	3,4	3,6	2,8	3,2
Fritidshemmets undervisning (F-3)	3,7	**	3,7	3,8	3,7

* Högstadiet på skolan är under utbyggnad.

** Skolan har inte F-3-verksamhet

Normer och värden

Gemensamt för samtliga fyra skolor är att de bedömts mycket högt inom målområdet Normer och värden, där tre av fyra nått upp till 3,5 i bedömning (av maximalt 4,0). Vid tre av skolorna lyfter observatörerna fram ett respektfullt förhållningssätt mellan personal och elever som en stark sida. Vid en av skolorna bedöms därutöver värdegrundsarbetet i undervisningen vara en stark sida. Samtidigt har observatörerna för två av skolorna bedömt att högre grad av systematik i värdegrundsarbetet och i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling samt en mer gemensam och förankrad på verksamhetens värdegrund bland personal och elever kan utvecklas ytterligare.

Kunskaper

Målområdet Kunskaper är mest omfattande att bedöma och här varierar observatörernas bedömningar av skolorna från 2,8 till 3,7. Starka sidor som lyfts fram inom detta målområde och som bidragit till en högre bedömning av kvaliteten vid tre av fyra observerade skolor handlar om att undervisningen är strukturerad med tydlig koppling till läroplanens mål, att det finns förankrade strategier och metoder för anpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd för eleverna och att eleverna ges förutsättningar att utveckla digital kompetens. Vid tre av de observerade skolorna ingår förskoleklass i verksamheten. Vid en av dessa skolor lyfter observatörerna fram förskoleklassen som en stark sida genom att den får eleverna att utveckla sin kreativitet samt sin förmåga att samarbeta och kommunicera.

För tre av fyra skolor har observatörerna valt att ange ett eller två utvecklingsområden inom målområdet Kunskaper. Det handlar om att undervisningen kan bli mer varierad med mer ämnesövergripande inslag, att strategier och metoder för anpassningar och särskilt stöd kan förankras bättre, att undervisningen kan utvecklas så att eleverna i högre utsträckning förstår syftet med aktiviteterna, att stärka rutinerna och strukturen för

elevhälsoarbetet och arbetet med svenska som andraspråk samt att i högre grad ge elever utmaningar utifrån sina behov och förutsättningar.

Ansvar och inflytande samt Bedömning och betyg

Ansvar och inflytande för elever samt Bedömning och betyg lyfts fram i mindre utsträckning som starka sidor respektive utvecklingsområden. Inom Bedömning och betyg tas samma sak – lärarnas återkoppling till eleverna – upp som en stark sida vid en av skolorna och som ett område som kan utvecklas vid en annan skola. Vad gäller Ansvar och inflytande för eleverna är det såväl en stark sida som ett utvecklingsområde inom en och samma skola, enligt observatörernas bedömning. Å ena sidan tränas eleverna i att ta ansvar för sitt lärande, men samtidigt bedöms att eleverna kan utveckla sin förmåga att arbeta enligt demokratiska principer ytterligare.

Styrning och ledning

Observatörernas bedömningar inom målområdet Styrning och ledning är de som varierar mest, från 2,2 till 3,8. När bedömningen når upp till 3,8 har det också lyfts fram som en stark sida att skolan har en mycket väl fungerande organisation där skolledningen tillsammans med personalen utvecklar verksamheten. När bedömningen hamnat i den lägre delen av skalan har observatörerna samtidigt lyft fram det systematiska kvalitetsarbetet som ett utvecklingsområde på skolan.

Fritidshemmet

Tre av skolorna har fritidshemsverksamhet för de yngre skoleleverna (upp till årskurs 3), vilket omfattas av observationen. Gemensamt för de tre observerade fritidshemmen är att de fått mycket höga sammanfattande bedömningar av kvaliteten (3,7 eller 3,8 av maximalt 4,0). Fritidshemmets undervisning lyfts också fram av observatörerna som starka sidor vid samtliga tre skolor. Det handlar om att fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan i mycket hög utsträckning och att aktiviteterna är varierade och utgår från elevernas intressen och behov.

Utbildningsenhetens bedömning

Resultaten från observationerna har gjorts tillgängliga på Nackas webb för att ge möjlighet till kunskapsutbyte mellan enheter. Det borde kunna vara särskilt intressant med sådant utbyte med tanke på att två av de observerade skolorna når upp till så höga bedömningar av kvaliteten att de uppfyller Våga visas kriterier som goda exempel. Därutöver har samtliga fyra grundskolor höga bedömningar av kvaliteten inom det så viktiga målområdet Normer och värden, som innefattar trygghet, studiero och värdegrundsfrågor. Även fritidshemmet får genomgående goda omdömen och lyfts fram som en stark sida vid samtliga skolor. Utbildningsenheten kan också konstatera att

observationerna kommer åt viktiga aspekter av kvaliteten för eleverna i skolan på sätt som annars är svåra att komma åt med enbart enkäter och personalstatistik som grund.

Utbildningsenheten ser det som ett styrketecken i Nacka att rektorerna vid förskolor och skolor i Nacka – oavsett kommunal eller fristående regi, om rektor varit på plats länge eller är nytilträd, om enheten är stor eller liten – är så öppna för observationer av externa pedagoger och rektorer. Det tyder på stor tonvikt vid att ständigt utveckla kvaliteten i verksamheten, vilket är positivt och viktigt för barnen och eleverna.

Från och med höstterminen 2022 avslutas dock observationsdelen av Våga visa. Då återstår enbart en samverkanskommun, utöver Nacka, i samarbetet. Det blir för litet underlag för att observationerna ska kunna fortsätta. I nuvarande form bygger observationerna på att de som observerar inte är verksamma i samma kommun som den observerade förskolan eller skolan verkar i. En stor del av tanken är också att de pedagoger och rektorer som är observatörer ska ha tillgång till ett nätverk av kollegor vid andra kommuner. Samtliga kommuner som idag finns i samarbetet kring observationerna (Sollentuna, Upplands Väsby och Nacka) har dock framfört önskemål om fortsatt kunskapsutbyte kring uppföljnings- och utvärderingsfrågor i någon form.

Utbildningsenheten avser att framöver undersöka hur erfarenheter från Våga visas observationer kan tas tillvara samt om behov och möjlighet finns av att utveckla detta i någon form inom kommunen. Kopplat till observationerna finns också Våga visas självvärderingsverktyg, som är frivilligt för enheter att använda sig av inför en observation. Även denna del kommer ingå i utbildningsenhetens översyn efter att Våga visas observationerna avslutats.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för barn

Våga visa-observationerna utgår från barn- och elevperspektivet. Bedömningar av kvaliteten i verksamheten görs av externa pedagoger och rektorer och syftar till att öka måluppfyllelsen, till nytta för barnen i förskolan och eleverna i skolan.

Bilaga

Mer om metoden för Våga visas observationer

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten